

De universiteit in Nederland gold ooit als de motor van emancipatie. Tegenwoordig is ze de kraamkamer van het menselijk kapitaal dat door de overheid ter beschikking aan het bedrijfsleven wordt gesteld. Al decennialang wordt er stelselmatig bezuinigd op het hoger onderwijs. Deze onacceptabele beperking van middelen heeft tot gevolg dat bestuurders geobsedeerd zijn met efficiëntie, maar de kwaliteit van de universiteit niet langer kunnen en willen waarborgen. De financiering van het hoger onderwijs draait op een geheel van perverse prikkels die systematisch tot bezuinigingsgolven en ontslagen leiden en het voortbestaan van hele vakgebieden bedreigen. *De bezuinigingsdrift van de overheid heeft de universiteit in een plek van kennisvernietiging veranderd.* Ondertussen lijdt het geen twijfel meer dat de kwaliteit van onderwijs tanende is. Keuzeruimte verdwijnt, specialisatiemogelijkheid neemt af, docenten zijn structureel overwerkt. Het enige waar beleidsmakers zich om bekommeren is de kosten van een diploma reduceren: kwaliteit is ondanks lege slagzinnen over “excellentie” allang secundair geworden. Studenten worden geacht zo rap mogelijk door een vooraf bepaald leerprogramma te razen. Tijd en mogelijkheid om zelf te bepalen wat belangrijk en waardevol is bestaat niet meer, al was het maar omdat niemand behalve een steeds selecter gezelschap van bevooroordeelden het zich nog kan veroorloven: het collegegeld stijgt steeds verder, de studiebeurs is afgeschaft en de rente op leningen wordt verhoogd. Maatregelen die bedoeld zijn om drempels op te werpen - het bindend studieadvies, selectie aan de poort - benadelen daarnaast buitenproportioneel studenten die niet al generaties lang bekend zijn met de universiteit. De universiteit is tot een diplomafabriek geworden en de effecten van het bezuinigingsbeleid zijn iedere dag voelbaar. We worden niet langer opgeleid tot zelfstandige kritische denkers en onderzoekers die een betekenisvolle rol in de samenleving hebben te spelen. We worden gedruild tot efficiënte arbeidsmachines met generieke vaardigheden in plaats van geschoold als onafhankelijke geesten met diepgaande kennis. We worden opgezadeld met torenhoge schulden en aan de genade van onze crediteur, de regering, uitgeleverd. Onderwijs wordt gezien als een investering die studenten in zichzelf doen, uitbetaald in de vorm van een diploma dat als sleutel dient tot de arbeidsmarkt. De illusie dat onderwijs een individuele transactie is in plaats van een collectieve voorziening, ten behoeve van de samenleving als geheel, houdt ons in haar greep.

Het is tijd dat dit verandert. Het is tijd dat we gezamenlijk in verzet komen tegen dit beleid!

De bezuinigingsdrift van de neoliberale overheid, en de universiteitsbestuurders die haar opdrachten uitvoeren, leidt ertoe dat wij zijn onderworpen aan de ingevingen van beleidsmakers en managers wier enige taak het is het rendement te verhogen. De intrinsieke kwaliteit van onderwijs en de zelfbeschikking over de inhoud daarvan spelen geen enkele rol van betekenis in de overwegingen van de autoriteiten. Hierdoor is het niet eens meer zozeer het geval dat studenten een product consumeren (namelijk onderwijs), maar zelf het product zijn geworden: de hoofdzaak voor universiteitsbesturen is om zo snel mogelijk zo veel mogelijk studenten van een diploma te voorzien. Dit betekent dat het onderwijs niet

langer doet wat het zou moeten doen: kennis omwille van zichzelf vergroten en toegankelijk maken. In plaats daarvan staat de universiteit in het teken van productiviteitsverhoging. *Maar de kwaliteit van onderwijs wordt ondermijnd door de maatregelen die het rendement ervan moeten verhogen.* Het enige wat telt is de zogenaamde 'output': zo veel mogelijk diploma's tegen zo laag mogelijke kosten. Het doel is allang niet meer zo goed mogelijk onderwijs voor zoveel mogelijk mensen. Inhoudelijke kwaliteit van de universiteit is allang niet meer primair. Wij worden gereduceerd tot een financieel probleem.

Het is tijd dat het onderwijs bevrijd wordt van de rendementslogica die het hoe langer hoe meer vervreemdt van zijn intrinsieke doel: het vergroten, verdiepen en verspreiden van kennis omwille van zichzelf!

Niet alleen wordt het hoger onderwijs – en de publieke sector in het algemeen – onderworpen aan een genadeloos bezuinigingsregime. Ook de interne democratie en daarmee iedere betekenisvolle zelfbeschikking over het onderwijs is afgeschaft. De universiteit is een hiërarchisch systeem dat draaiende wordt gehouden door een even moordende als zinloze onderlinge concurrentie. Daarbij zijn de beoordelingsmethodes puur kwantitatieve meetinstrumenten die niks zinnigs zeggen over kwalitatieve ontwikkeling: zoveel mogelijk publicaties, zo hoog mogelijke ratings, zo goed mogelijke cijfers – dit is alles wat telt. We maken onszelf letterlijk ziek, overwerkt, angstig en gestrest, en we leveren onszelf tegelijkertijd uit aan de managementdirectieven die kwantitatieve productiviteit heilig hebben verklaard. We moeten gaan zien dat dit contrair is aan onze belangen en tegengesteld aan de kern van het onderwijs. *Want het rendementsfetisjisme van overheid en bestuur maakt ons tot volgzaam, autoriteitsgelovige subjecten, en drijft ons het besef van de mogelijkheid van verandering uit.* Om de kwaliteit van onderwijs te waarborgen is het vereist dat we niet langer passief blijven. Het is vereist dat we het heft in eigen handen nemen en de zelfbeschikking over dat wat we doen en waar we het meest van houden herwinnen. Omdat *wij* het zijn die weten wat goed onderwijs is, en *niet* de managers. Omdat kennis omwille van zichzelf moet worden gekoesterd, en niet met het oog op productiviteit.

Het is tijd dat we de controle over het onderwijs terugwinnen en de zinloze dwang tot kwantitatieve productiviteit van ons afschudden!

Ondertussen wordt het universitaire systeem in stand gehouden door een leger aan mensen die niks te maken hebben met het onderwijs als zodanig, maar zich slechts bezighouden met discipline, toezicht en straf. De obsessie van bestuurders is greep te kunnen hebben op ieder afzonderlijk stapje in het onderwijsproces, wat tot een compleet zinloze maar onstuitbare woekering van controle-, verantwoordings-, en efficiëntiemechanismen leidt. De universitaire overhead explodeert tot een bureaucratisch universum waar beleid een doel op zichzelf is geworden, en dat een door niks te legitimeren hoeveelheid geld en middelen verspilt. Geld en middelen die bij het onderwijs puur en simpel terecht moeten komen. Het beperkte kapitaal dat de universiteit tot haar beschikking heeft verdwijnt in het zwarte gat van bullshit-jobs en administratieve onzintaken, terwijl docenten ten onder gaan aan een

regeldruk die op geen enkele manier bijdraagt aan de verbetering van het onderwijs. *Uit dit alles spreekt bovenal het grenzeloze wantrouwen van bestuurders ten opzichte van de mensen op de werkvloer.* Alsof wij, die ondanks de erbarmelijke staat van de universiteit ons laten aandrijven door onze eigen toewijding aan onderwijs en onderzoek, nauwgezet in de gaten gehouden moeten worden omdat we anders ons werk niet zouden doen. Alsof de bureaucratische targets en administratieve procedures ook maar iets verbeteren aan het onderwijs. De huidige universiteit wordt in de greep gehouden van een universele obsessie met alomvattende controle die alleen maar middels kwantitatieve indicatoren en rendementscijfers in kaart te brengen is. Maar niet alleen lijdt het onderwijs hier steeds meer onder, ook werpt het de open cultuur van vrije wetenschapsbeoefening in de verstikkende atmosfeer van alomtegenwoordig toezicht. Docenten met politiek onwelgevallige meningen worden door managers en personeelsafdeling geïntimideerd, het zwijgen opgelegd of zelfs ontslagen, wat een angstcultuur in stand houdt die een totale gotspe is op een openbaar instituut als de universiteit.

Het is tijd dat we ons ontdoen van regeldruk en bureaucratische controle en we de universiteit gaan inrichten op basis van zelforganisatie! Managers, beleidsmakers en toezichthouders hebben niks te zoeken op een autonome universiteit waar de mensen zelf kunnen bepalen hoe goed onderwijs en onderzoek eruitziet!

Het totale gebrek aan zelfbeschikking leidt ertoe dat de universiteit is uitgeleverd aan dezelfde uitsluitingsmechanismen en structurele ongelijkheden die in onze verrechtsende, verhardende, neoliberale samenleving steeds zichtbaarder en steeds voelbaarder worden. De Nederlandse universiteit is nog altijd een plek waar koloniale kennisstructuren worden gereproduceerd, het academische perspectief nog altijd dominant eurocentrisch is, en inclusiviteit en diversiteit maar wat graag door bestuurders worden aangegrepen als politiek correcte profileringsleuzen zonder dat er in de praktijk concreet iets verandert. De universiteit zou de plek kunnen zijn waar een diepgaande dekolonisatie leidt tot een diversiteit die haar ideaal van gelijkheid waarmaakt: gelijkheid van mensen, gelijkheid van achtergronden, gelijkheid van perspectieven. In plaats daarvan is ze het verlengstuk van de mensonterende politiek en het stuitende cynisme die in dit land al veel te lang de boventoon voeren. Onze bestuurders bekommeren zich niet om het garanderen van gelijke kansen voor iedereen, om het toegankelijk maken van de universiteit voor iedereen, om het bewerkstelligen van inclusiviteit voor iedereen. In plaats daarvan afficheren ze zich naar buiten toe met een vrolijk beeld van diversiteit terwijl ze naar binnen toe de verwerkelijking van onze idealen onmogelijk maken. *Maar de uitsluiting van mensen en perspectieven werkt de kwaliteit van onderwijs tegen en verslechtert de positie van reeds gemarginaliseerde groepen.* De universiteit moet haar maatschappelijke rol in ere houden als plek van toegankelijkheid, gelijkheid, en inclusiviteit voor iedereen. Dekolonisatie is geen luxe maar een vereiste als we het begrip van academische vrijheid serieus willen nemen.

Het is tijd om te erkennen dat ook de universiteit mechanismen van uitsluiting in stand houdt en reproduceert en om alle vormen van ongelijkheid uit te bannen!

Nu is het moment om te strijden voor vrij en emancipatoir onderwijs op een autonome universiteit!

De *bezuinigingsdrift*, de *rendementslogica*, de *productiviteitsdwang*, de *bureaucratische controle* en *alle uitsluitingsmechanismen* moeten onmiddellijk worden beëindigd. De universiteit moet een plek worden die middenin de samenleving staat, vrij toegankelijk is voor iedereen en actief bijdraagt aan de verbetering van de maatschappij. De noodzakelijke financiële middelen moeten beschikbaar worden gemaakt, in plaats van te bezuinigen. Onderwijs moet met het oog op intrinsieke kwaliteit en omwille van kennis als zodanig worden gefinancierd, niet op output. We moeten de zelfbeschikking over het onderwijs herwinnen, en ons niet laten sturen door concurrentie en kwantitatieve productiviteit. We moeten de universiteit fundamenteel herinrichten op basis van zelforganisatie van iedereen die zich direct met onderwijs en onderzoek bezighoudt, en niet de macht aan managers, bureaucraten en zinloze administratieve controle overlaten. We moeten ons committeren aan de dekolonisatie van de universiteit, niet langer de reëel bestaande ongelijkheden verdoezelen achter de façade van lege slogans.

Het is niet langer te ontkennen dat beleidsmakers en universiteitsbestuurders een bende hebben gemaakt van alles waar het hoger onderwijs voor staat. Alleen wijzelf, op basis van democratische zelforganisatie, solidariteit en gelijkheid, kunnen het tij keren.

Nu is het moment om het niet langer te pikken en in actie te komen! Voor vrij en emancipatoir onderwijs en voor een autonome universiteit!

Vrij en emancipatoir onderwijs betekent dat de universiteit zich bevrijdt van marktlogica, dat wij zelf bepalen hoe en wat we leren, dat de universiteit vrij toegankelijk wordt gemaakt, dat kennis als doel op zichzelf ter beschikking wordt gesteld aan iedereen. Vrij en emancipatoir onderwijs betekent dat de universiteit een plek is waar we ons middels kennis bevrijden van de geestelijke volgzaamheid en het intellectuele conformisme dat even kenmerkend als onmisbaar is voor het neoliberale regime. Vrij en emancipatoir onderwijs betekent dat de universiteit haar functie voor de samenleving als geheel weer waarneemt: alle achtergestelde groepen in dit land gelijke kansen te bieden op intellectuele ontwikkeling. Vrij en emancipatoir onderwijs betekent dat we ons niet laten gijzelen door de obsessie met kwantitatieve beoordelingen, door concurrentie en door prestatiedruk, maar dat we zelf ontdekken wat belangrijk en waardevol is. Vrij en emancipatoir onderwijs betekent dat de publieke sector versterkt wordt als de plek waar de samenleving als geheel zich vrijmaakt: vrij van de markt en commerciële belangen, vrij van regeldruk en productiviteitsdwang, *vrij om te denken en vrij om te leven*. Vrij en emancipatoir onderwijs betekent alles wat we willen dat het betekent – omdat we vrij zullen zijn.

Nu is het moment om in verzet te komen en te strijden voor wat ons dierbaar is!